

Sygnatura akt VIII Gz 216/15

POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

SSO Agnieszka Woźniak (Przewodnicząca)

SSO Piotr Sałamaj

SSO Krzysztof Górski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2015 roku w Szczecinie,

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa T. Z. (1)

przeciwko (...) (...) z siedzibą w B.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 27 lipca 2015 roku wydane w sprawie pod sygn. akt VIII GC 842/14 w przedmiocie odrzucenia pozwu

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu do dalszego prowadzenia.

- Krzysztof Górski - - Agnieszka Woźniak - - Piotr Sałamaj -

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 lipca 2015 roku Sąd Rejonowy w Gorzowie W. w pkt I odrzucił pozew w sprawie z powództwa T. Z. (1) przeciwko (...) (...) o zapłatę, w pkt II zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.400zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z następującym uzasadnieniem.

Powód domagając się od pozwanego zapłaty kwoty 3.830 euro powołał się na właściwość miejscową tut. Sądu opierając się na art. 5 ust. 1 pkt b Rozporządzenia Rady WE nr 44/2001 z 22 grudnia 2000 r. i wskazał, że rzeczy będące przedmiotem umowy zostały odebrane przez odbiorcę w S..

Pismem z dnia 15 lipca 2015r. pozwana wniosła o odrzucenie pozwu oraz zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Rejonowy dokonując oceny prawnej podniesionego zarzutu wskazał, że decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia istnienia jurysdykcji krajowej tut. Sądu w niniejszej sprawie ma określenie wzajemnego stosunku przepisów, które odnoszą się do tej jurysdykcji. Wskazał, że zgodnie z art. 1097 k.p.c. jurysdykcja krajowa istniejąca w celu wszczęcia postępowania trwa nadal, choćby jej podstawy odpadły w toku sprawy. Brak jurysdykcji krajowej stanowi przyczynę nieważności, którą sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy. W razie stwierdzenia braku jurysdykcji krajowej sąd odrzuca pozew lub wniosek (art. 1099 k.p.c.). Do jurysdykcji krajowej

należą sprawy, w których pozwany ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu albo siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej, (art. 1103 k.p.c.).

Powód uzasadniając jurysdykcję krajową w pozwie powołał się na art. 5 ust. 1 Rozporządzenia Rady WE nr 44/2001 z 22 grudnia 2000 r. Zgodnie z jego treścią osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium Państwa Członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim: jeżeli a) przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia wynikające z umowy przed sąd miejsca, gdzie zobowiązanie zostało wykonane, albo miało być wykonane; b) w rozumieniu niniejszego przepisu - i o ile co innego nie zostało uzgodnionej miejscem wykonania zobowiązania jest:

Sąd Rejonowy wskazał, że pozew dotyczy żądania zapłaty należności za sprzedaż rzeczy ruchomych. Jak wskazała pozwana umowy nie zawierała ona z powodem, a z pośrednikiem S. D. (1). Wobec tego, iż pozwana ma siedzibę w B. w (...) oraz że nie łączyła ją z powodem umowa sprzedaży brak jest jurysdykcji sądu polskiego.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł powód zaskarżając je w całości i wnosząc o jego uchylenie.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. przez zupełnie dowolne, bezkrytyczne przyjęcie za wiarygodne twierdzeń pozwanego w zakresie niezawarcia przez powoda umowy z pozwanym, podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci dokumentów WZ, faktur Vat co najmniej uprawdopodobniają na obecnym etapie postępowania, że pomiędzy stronami została zawarta umowa.

Zdaniem skarżącego Sąd Rejonowy dokonując ustalenia stanu faktycznego w całości za wiarygodne uznał stanowisko pozwanego, pomijając dowody załączone do pozwu, które co najmniej uprawdopodobniają okoliczność zawarcia umowy. Ponadto zarzucił, że Sąd Rejonowy nie dał powodowi szansy do zajęcia stanowiska w zakresie twierdzeń pozwanego, które w jego ocenie są całkowicie gołosłowne i zostały podniesione wyłącznie w celu uchylenia się od spełnienia zobowiązania. Podkreślił, że pozwany nie przedstawił żadnych dowodów, aby dokonał zakupu towarów od pośrednika S. D. (2). Okoliczność ta winna zostać wyjaśniona w toku postępowania dowodowego. Na obecnym etapie postępowania brak jest natomiast jakichkolwiek przesłanek aby na obecnym etapie postępowania bezkrytycznie przyjąć za pewne stanowisko pozwanego.

Skarżący podkreślił, że decyzja o odrzuceniu pozwu wynikała z poczynienia przez Sąd I instancji określonych ustaleń faktycznych, nie była wynikiem zastosowania określonych przepisów prawa do niebudzącego wątpliwości stanu faktycznego. Z uwagi na treść art. 5 powołanego przez Sąd Rejonowy rozporządzenia Sąd byłby uprawniony do odrzucenia pozwu, gdyby strony były zgodne co do tego, że dostawa towaru miała miejsce na terenie kraju innego niż Polska. Tymczasem przedmiotowa okoliczność w niniejszej sprawie nie zaistniała, zaś ocena Sądu została sprowadzona w zasadzie do merytorycznej oceny zasadności powództwa, która winna zostać dokonana w oparciu o postępowanie dowodowe i swoje odzwierciedlenie znaleźć w treści wyroku, nie zaś w postanowieniu.

Skarżący wskazał także, że z doświadczenia wynika, że w sprawach gospodarczych w których przedmiotem jest sprzedaż towaru pozwani nagminnie podnoszą twierdzenia, że ze stroną dochodzącą roszczenia nie łączył ich żaden stosunek zobowiązaniowy. Taki zarzut każdorazowo winien zostać zweryfikowany w toku postępowania dowodowego. Z tego względu stanowisko wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia nie sposób zaakceptować.

Dla wyczerpania krytyki zapadłego orzeczenia skarżący powołał stanowisko Sądu Najwyższego zgodnie z którym sąd ma obowiązek z urzędu zgromadzić materiał procesowy niezbędny do oceny istnienia bezwzględnych przesłanek procesowych. Przy tym chodzi zarówno o powołanie się na istnienie lub brak tego rodzaju przesłanki, jak wskazanie stosownych dowodów na te okoliczności. Kwestia ta nie może zostać pozostawiona wyłącznie inicjatywie stron i uczestników postępowania wobec istnienia, związanego z bezwzględnymi przesłankami procesowymi, interesu publicznego, przejawiającego się w rozważanym przypadku w obowiązku respektowania swojej właściwości międzynarodowej przez sądy polskie. Ponadto w literaturze przeważa pogląd, że w zakresie badania przesłanek

procesowych sąd może prowadzić swoiste dochodzenie, jeśli ma wątpliwości co do ich istnienia względnie nieistnienia. Przy czym obowiązek badania przesłanek procesowych powinien być stosowany gdy sąd ma wątpliwości w konkretnej sprawie.

W odpowiedzi na zażalenie powoda pozwana wniosła o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że z argumentacją skarżącego zarówno w zakresie oceny prawnej jak i faktów, nie sposób się zgodzić. Przede wszystkim z tego względu, że pozwana nie zawierała z powodem umowy kupna-sprzedaży, a zatem nie pozostawała z powodem w jakiegokolwiek relacji umownej. Pozwana przyznała fakt zakupu okna i rolet, tyle tylko, że nie u powoda ale u pośrednika - S. D. (1). Pozwanej zależało nie tylko na zakupie ale także na transporcie na budowę w B. i montaż we wskazanym miejscu. Na te okoliczność pozwana przedłożyła ofertę S. D. (1), którą złożył pozwanej w dniu 17 czerwca 2013 roku. Oferta obejmowała zakup okien oraz ich montaż na budowie. Pośrednik zawierający umowę z pozwaną działał we własnym imieniu i na własny rachunek o czym świadczy podanie numeru podatkowego. Przy czym miejscem wykonania umowy miał być B.. W tej sytuacji pozwana podniosła zarzut braku jurysdykcji krajowej.

Zdaniem pozwanej powołanie się przez powoda na przepisy rozporządzenia nr 44/2001 było, z uwagi na niepozostawanie przez strony w relacjach umownych, bezprzedmiotowe, a wobec braku stosunku umownego, twierdzenia powoda w zakresie miejsca dostawy towaru, uznać należy za nieistotne.

W ocenie pozwanej zaskarżone orzeczenie jest prawidłowe, albowiem na powodzie ciążył obowiązek udowodnienia okoliczności z których wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne, tak w zakresie istnienia przesłanek warunkujących dopuszczalność rozpoznania i rozstrzygnięcia sporu sądowego jak i zasadności samego powództwa. Powód powinien był zatem wykazać fakt zawarcia umowy z pozwanym oraz jej treść, w szczególności w zakresie warunków dostawy i płatności. Taki obowiązek nie stoi zdaniem pozwanej w sprzeczności z treścią powołanego przez skarżącego stanowiska Sądu Najwyższego. Przedłożone przez powoda faktury, które sam wystawił i druki WD nie mogą stanowić dowodu na okoliczność istnienia stosunku zobowiązaniowego między stronami i jej treści. Ponadto z przedłożonych dokumentów nie wynika miejsce wydania towaru, a pozwana nie wie dlaczego na drukach WD są jej dane. Dodatkowo podkreśliła, że nie zaakceptowane przez odbiorcę faktury nie stanowią dowodu istnienia zobowiązani oraz, że powód nie wskazał kto odebrał towar w imieniu pozwanej.

Pozwana wskazała także, że powód również nietrafnie oczekuje od pozwanej dostarczenia dowodów swojej współpracy z S. D. (1), ponieważ to powód obowiązany jest do udowodnienia okoliczności faktycznych, na których buduje swoje roszczenie. Nie chodzi przy tym o uprawdopodobnienie twierdzeń powoda, ale o ich udowodnienie. W tym kontekście nie można pominąć wyżej opisanego przyznania powoda, że jego partnerem handlowym był S. D. (1). Powód powinien był zatem skierować swoje roszczenia bezpośrednio do S. D. (1), z którym utrzymywał relacje handlowe. Jako, że pozwana nie łączyły z powodem relacje umowne, pozew powinien zostać odrzucony. W postępowaniu cywilnym jurysdykcja krajowa (właściwość międzynarodowa) stanowi jedną z przesłanek warunkujących dopuszczalność rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy przez sąd danego państwa. Jako przesłanka procesowa jurysdykcja krajowa podlega badaniu na wstępnym etapie postępowania, a jej brak skutkuje odrzuceniem pozwu (art. 1099 § 1 k.p.c.). Wobec faktu, że pozwana ma siedzibę w B. oraz że pozwana nie łączyła z powodem umowa sprzedaży, z tytułu wykonania której powód domaga się zapłaty w niniejszym postępowaniu sądowym, niezależnie od bezprzedmiotowości roszczeń powoda opisanych w pozwie - w grę wchodzi może co najwyżej jurysdykcja sądu niemieckiego, co skutkuje koniecznością odrzucenia pozwu.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego odrzucenie przez Sąd Rejonowy pozwu wniesionego przez T. Z. (2) na obecnym etapie postępowania uznać należy co najmniej za przedwczesne.

Biorąc pod uwagę podstawę prawną oraz okoliczności faktyczne przytoczone przez powoda dla uzasadnienia zgłoszonych żądań, kwestie jurysdykcji krajowej podlegają ocenie (jak to słusznie wskazał Sąd Rejonowy) przez pryzmat wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia przepisów Kodeksu postępowania cywilnego oraz rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2002 roku w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych.

Zastosowanie powyższych przepisów, co z kolei prawidłowo podniósł skarżący, winno jednakże zostać poprzedzone dokonaniem przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych w zakresie istnienia pomiędzy stronami stosunku zobowiązaniowego i jego treści.

Należy podkreślić, że jurysdykcja krajowa stanowi jedną z bezwzględnych przesłanek procesowych, które sąd ma obowiązek oceniać z urzędu.

Rozstrzygając zarzut braku jurysdykcji Sąd winien wyjaśnić w niezbędnym zakresie przesłanki prejudycjalne dla tej kwestii. W niniejszej sprawie taką przesłanką jest treść stosunku obligacyjnego między stronami.

Wobec przedstawionego przez pozwanego stanowiska kwestionującego przytoczenia faktyczne pozwu co do istnienia i treści tego stosunku niezbędnym było więc przed rozstrzygnięciem zarzutu braku jurysdykcji umożliwienie powodowi odniesienie się do stanowiska oponenta procesowego.

Tymczasem, jak wynika z analizy treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie w zakresie odrzucenia pozwu z uwagi na brak jurysdykcji krajowej w istocie oparł wyłącznie o lakoniczne twierdzenia pozwanej przytoczone w odpowiedzi na pozew w oderwaniu od okoliczności faktycznych jak i dowodów zaofiarowanych przez powoda. Zaniedbał przy tym poczynienia jakichkolwiek ustaleń faktycznych, czy choćby umożliwienia powodowi polemiki procesowej z podniesionym zarzutem .

Takie działanie Sądu Rejonowego nie może być uznane za prawidłową realizację prawa do sądu (art. 45 Konstytucji RP) zakładającego także prawo strony do odniesienia się do stanowiska strony przeciwnej (prawo do bycia wysłuchanym) zwłaszcza w sytuacji istnienia sporu co do rzeczywistych relacji łączących strony, jaki wynikał w świetle analizy ich stanowisk prezentowanych w toku postępowania przed Sądem I instancji.

Niewątpliwie ocena zasadności zarzutu braku jurysdykcji krajowej wymagała więc uprzedniego poczynienia przez Sąd Rejonowy ustaleń co do istnienia pomiędzy stronami stosunku zobowiązaniowego, czego w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia nie przedstawiono.

W związku z tym, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy uchylił zażalenie.

Ponownie rozpatrując zarzut braku jurysdykcji krajowej Sąd Rejonowy przede wszystkim oceni argumenty strony powodowej mające zarzut ten podważać i w niezbędnym zakresie przeprowadzi postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia kwestii prejudycjalnej jaką jest istnienie stosunku prawnego między stornami i jego treść w zakresie miejsca spełnienia świadczenia.

Z przedstawionych przyczyn orzeczono, jak w sentencji.

- Krzysztof Górski - - Agnieszka Woźniak - - Piotr Sałamaj -